

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 vtrum liberalitas sit pars iustitiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ARTICVLVS V.

Vtrum liberalitas sit pars iustitie.

AD QVINTVM sic proceditur. Videtur, quod liberalitas non sit pars iustitie. Iustitia enim respicit debitum: sed quanto est aliquid magis debitum, tanto minus liberaliter datur. ergo liberalitas non est pars iustitie, sed ei repugnat.

¶ 2 Præter. Iustitia est circa operationes, ut supra * habitum est: sed liberalitas est præcipue circa amorē, & concupiscentiam pecuniarum, quæ sunt passiones. ergo magis uidetur liberalitas ad temperantiam pertinere, quam ad iustitiam.

¶ 3 Præter. Ad liberalitatem pertinet præcipue conuenienter dare, ut * dictum est: sed conuenienter dare pertinet ad beneficentiam, & misericordiam, quæ pertinent ad charitatem, ut supra f dictum est. ergo liberalitas magis est pars charitatis, quam iustitie.

SED CONTRA est, quod * Amb. dicit in 1. de Officiis. Iustitia ad societatem generis humani refertur. Societatis enim ratio diuiditur in duas partes, iustitiam scilicet, & beneficentiam, quam eandem liberalitatem, aut benignitatem vocant. ergo liberalitas ad iustitiam pertinet.

RESPON. Dicendum, quod liberalitas non est species iustitie: quia iustitia exhibet alteri quod est eius: sed liberalitas exhibet id, quod suum est. Habet tamen quandam conuenientiam cum iustitia in duobus. Primo quidem, quia principaliter est ad alterum, sicut & iustitia. Secundo, quia est circa res exteriores, sicut & iustitia, licet secundum rationem, ut * dictum est: & ideo liberalitas a quibusdam ponitur pars iustitie, sicut uirtus annexa ei, ut principali.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod liberalitas, etsi non attendat debitum legale, quod attendit iustitia, attendit tamen debitum quoddam morale, quod attenditur ex quadam ipsius decentia, non ex hoc, quod sit alteri obligatus: unde minimum habet de ratione debiti.

AD II. Dicendum, quod temperantia est circa concupiscentias corporalium delectationum. Concupiscentia autem pecunia, & delectatio non est corporalis, sed magis animalis: unde liberalitas non pertinet proprie ad temperantiam.

AD III. Dicendum, quod datio beneficentia, & misericordie procedit ex eo, quod homo est aequaliter affectus circa eum, cui dat: & ideo talis datio pertinet ad charitatem, siue ad amicitiam: sed datio liberalitatis provenit ex eo, quod dās est aequaliter affectus circa pecuniam, dum eam non concupiscit, neque amat: unde etiam non solum amicis, sed etiam ignotis dat quando oportet. Vnde non pertinet ad charitatem, sed magis ad iustitiam, quæ est circa res exteriores.

ARTICVLVS VI.

Vtrum liberalitas sit maxima uirtutum.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod liberalitas sit maxima uirtutum. Omnis enim uirtus hominis est quædam similitudo diuinæ bonitatis: sed per liberalitatem homo maxime assimilatur Deo, qui dat omnibus affluenter, & nō improperat, ut dicit Iac. 1. ergo liberalitas est maxima uirtutum.

¶ 2 Præterea. Secundum * August. in 6. de Trini. In his quæ non mole magna sunt, idem est esse maius, quod melius: sed ratio bonitatis maxime uidetur ad liberalitatem pertinere, quia bonum diffusiuum est, ut patet per * Dion. 4. capitu. de diuin. nomi. Vnde

Supra q. 18. art. 13. ad 2. & q. 117. ar. 2. & 3. & ar. 3. ad 2. Et infra q. 157. ar. 1. co. Et 3. di. 27. q. 2. ar. 4. q. 2. cor. Et m. q. 13. art. 1. cor. h.

q. 58. ar. 9. & 1. 2. q. 60. ar. 1. 2. & 3.

* ar. præced. ad 2.

q. 30. & 31.

Ambr. libro 1. de Officiis. 18. in princ. tomo 1.

He in corp. & ar. 1. d. h. uis q. ad 3.

Libro 6. c. 8. patet ante medium, tomo 3.

Dion. ca. 4. in princip. &

ergo possit sibi præparare facultatem aliis donandi. A
ergo uidetur, quod maxime non intendat ad dandū.
Præter. Magis homo obligatur ad hoc, quod prouideat sibi, quam aliis: sed expendendo aliquid, prouidet sibi, dando autem prouidet aliis. ergo ad liberam magis pertinet expendere, quam dare.

SED CONTRA est, quod * Phil. dicit in 4. Ethicor. quod liberalis est superabundare in datione.

RESP. Dicendum, quod proprium est liberalis uti pecunia. Vfus autem pecunie est in emissione ipsius: nam acquisitio pecunie magis assimilatur generationi, quam vsui. Custodia uero pecunie, inquantū ordinatur ad facultatem uendi, assimilatur habitui. Emissio autem alius rei quanto fit ad aliquid diuersius, tanto a maiori uirtute procedit, sicut patet in his, quæ prouiciunt: & ideo ex maiori uirtute procedit, quod aliquis emittat pecuniam dando eam aliis, quam expendendo eam circa seipsum. Propter hoc magis est autem uirtutis, ut precise tendat in id, quod est perfectius est: nam uirtus est perfectio, quadam, ut * dicitur in 7. Physicorum: & ideo liberalis maxime adaudat ex datione.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ad prudentiam pertinet custodire pecuniam, ne surripiatur, aut inuoluntate expendatur: sed uiliter eam expendere non est minoris prudentie, quam uiliter eam conferua

re, sed maioris: quia plura sunt attendenda circa usum pecunie, qui assimilatur motui, quæ circa cōseruationem, quæ assimilatur quieti. Quod autem illi, qui sunt in hoc mundo, utuntur pecuniis ab aliis acquisitis, liberalius expendunt, quasi existētes inopia in experti, si propter illam hanc in experientiam liberaliter expendēt, non habent uirtutem liberalitatis: sed quandoque inuoluntate in experientia se habet solum sicut tollēs impedimentum liberalitatis, ita quod promptius liberaliter agant. Timor enim inopia ex eius experientia procedens, impedit quandoque eos, qui acquisierunt pecuniam, ne eam consumant liberaliter agendo, & similiter amor, quo eam amant, tanquam proprium effectum, ut * Phil. dicit in 4. Ethico.

AD II. Dicendum, quod sicut f dictum est, ad liberalitatem pertinet conuenienter uti pecunia, & per consequens conuenienter dare, quod est quidam pecunie vsus. Quælibet autem uirtus tristatur de contrario sui actus, & uirtus eius impeditur. Ei autem quod est conuenienter dare, duo opponuntur, scilicet non dare quod conuenienter est dandum, & dare aliquid inconuenienter. Vnde de utroque tristatur liberalis, sed de primo magis, quia plus opponitur proprio actui: & ideo non dat omnibus. Impeditur enim actus eius, si quibuslibet daret. Non enim haberet unde aliis daret, quibus dare conuenit.

AD III. Dicendum, quod dare, & accipere se habent sicut agere, & pati. Non est autem idem principium agendi, & patiendi. Vnde quia liberalitas est principium dationis, non pertinet ad liberalem, ut sit promptus ad recipiendum, & multo minus ad petendum. Vnde uersus.

Si quis in hoc mundo uult multis gratus haberi, Det, capiat, quærat, plurima, pauca, nihil.

Ordinat autem ad dandum aliqua secundum conuenientiam liberalitatis, scilicet fructus propriarum possessionum, quos solcite procurat, ut eis liberaliter utatur.

AD IIII. Dicendum, quod ad expendendum in scripturam natura inclinatur: unde ad hoc, quod pecuniam quis persundat in alios, pertinet proprie ad uirtutem.